

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ТА ПРОГРАМА
ЦИКЛУ СТАЖУВАННЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
«НЕВРОЛОГІЯ»**

Полтава – 2024

Навчальний план та програма циклу стажування за спеціальністю “Неврологія” розроблені співробітниками кафедри нервових хвороб Полтавського державного медичного університету (зав. кафедри – д.мед.н., професор М.Ю.Дельва).

СКЛАД РОБОЧОЇ ГРУПИ:

ДЕЛЬВА МИХАЙЛО ЮРІЙОВИЧ – завідувач кафедри нервових хвороб Полтавського державного медичного університету, доктор медичних наук, професор

ДЕЛЬВА ІРИНА ІВАНІВНА - доктор медичних наук, професор закладу вищої освіти кафедри нервових хвороб Полтавського державного медичного університету

САНИК ОЛЕКСАНДР ВОЛОДИМИРОВИЧ – кандидат медичних наук, доцент закладу вищої освіти кафедри нервових хвороб Полтавського державного медичного університету

Рецензенти:

**Вікторія Анатоліївна
ГРИБ**

завідувачка кафедри неврології та нейрохірургії
Івано-Франківського національного медичного
університету, доктор медичних наук, професор.

**Андрій Миколайович
СКРИПНИКОВ**

завідувач кафедри психіатрії, наркології та медичної
психології Полтавського державного медичного
університету, доктор медичних наук, професор.

План та програма обговорені на засіданні кафедри нервових хвороб «06» грудня 2022р. (протокол № 6) та схвалена і затверджена на засіданні Вченої Ради навчально-наукового інституту післядипломної освіти Полтавського державного медичного університету протокол № 3 від «07» грудня 2022 року.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальний плани та уніфікована програма стажування лікарів за спеціальністю “Неврологія” є нормативним документом, що визначає зміст та форму навчання, встановлює вимоги щодо обсягу та рівня професійної підготовки спеціалістів.

Мета циклу стажування – підготовка лікарів-неврологів, які мають перерваний стаж роботи за спеціальністю, відповідно до чинних директивних документів і вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики лікаря-спеціаліста за спеціальністю “ Неврологія ”.

Термін стажування для лікарів-терапевтів визначається місцевим департаментом охорони здоров'я відповідно чинних директивних документів.

Зміст програми охоплює весь обсяг теоретичних знань, умінь і практичних навиків, необхідних лікарю-спеціалісту для самостійної роботи в якості невролога в установах поліклінічного і стаціонарного типу, та надання кваліфікованої лікарської допомоги хворим і потерпілим.

Викладання основних розділів проводиться згідно чинних протоколів і стандартів лікування, визначених наказами МОЗ України щодо надання медичної допомоги пацієнтам неврологічного профілю.

Основна програма охоплює питання організації неврологічної допомоги та медико-соціальної експертизи, теоретичних основ патології нервової системи, діагностики і лікування запальних, судинних, спадкових нервових хвороб, травм, пухлин нервової системи, захворювань периферичної, вегетативної нервової системи, епілепсії, неврологічних синдромів при соматичних хворобах, ураженнях нервової системи при впливі екзогенних факторів довкілля, питання інтенсивної терапії і реанімації при невідкладних станах в неврології. Значна увага приділяється методам лікування нервових хвороб.

Додаткові програми включають питання СНІД, вірусних гепатитів, особливо небезпечних та інших інфекцій, імунопрофілактики та вакцинації, військово-медичної підготовки, медицини катастроф та насильства в сім'ї.

Кількість годин, відведених на «Військово-медичну підготовку» складає 12 або 24 години залежно від тривалості навчання.

Навчальний план циклу визначає мету навчання, контингент слухачів, тривалість навчання, розподіл навчальних годин.

Для виконання даної програми в процесі навчання передбачено такі види занять: лекції, практичні заняття, семінари. Під час навчання на кафедрі терапії та суміжних кафедрах лікарі у відповідності з навчальним планом підвищують рівень теоретичної підготовки та оволодівають практичними навиками. Теоретична підготовка передбачає відвідування лекцій, участь у семінарських заняттях, поточних науково-практичних і патолого-анатомічних конференціях тощо. Участь у семінарському занятті передбачає підготовку слухачем реферативного або іншого повідомлення за темою семінару та його обговорення. На практичних заняттях лікарі під керівництвом викладача опановують

практичні навички та вирішують ситуаційні завдання.

Позааудиторна самостійна робота слухачів не включається в навчальний план. Самостійна робота може виконуватися у бібліотеці вищого навчального закладу, за необхідністю – в навчальних аудиторіях, комп'ютерних класах, клініці відповідно до індивідуального графіка.

Лікарі, які виконали план і програму стажування, атестуються для визначення рівня знань і практичних навичок із присвоєнням звання лікаря-спеціаліста за спеціальністю “Неврологія”.

Для заключного іспиту використовують атестаційну комп'ютерну тестову програму, затверджену Міністерством охорони здоров'я України.

Перелік умінь та практичних навичок, якими повинен оволодіти лікар під час навчання на циклі стажування відповідає кваліфікаційним вимогам до лікаря-спеціаліста за спеціальністю “Неврологія”.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

циклу стажування за фахом «Неврологія»

Термін навчання – 1 місяць (156 годин)

Мета: підготувати лікаря-спеціаліста до професійної діяльності в якості невролога в поліклінічних і стаціонарних відділеннях медичних установ; забезпечити процес набуття слухачами знань, професійних умінь і навичок зі спеціальності «Неврологія» у відповідності з кваліфікаційною характеристикою лікаря-спеціаліста.

Контингент слухачів: лікарі-неврологи, які закінчили інтернатуру зі спеціальності «Неврологія» та мають перерваний з тих чи інших обставин стаж роботи за спеціальністю. Термін стажування 1 місяць встановлюється за результатами проведеного тестування – 75% і більше правильних відповідей

Код курсу	Назва курсу	Кількість годин			
		Лекції	Семінари	Практичні	Всього
1	2	3	4	5	6
01.	Соціальна медицина.	-	2	2	4
01.01	Організація роботи неврологічного кабінету, відділення.	-	1	-	1
01.02	Етика і деонтологія в неврологічній практиці.	-	1	-	1
01.03	Профілактика та диспансеризація в неврології.	-	-	2	2

02.	Анатомо-фізіологічні основи уражень нервової системи.	2	2	4	8
02.01	Рефлекторно-рухова діяльність. М'язевий тонус.	-	-	1	1
02.02	Анатомо-фізіологічні особливості спинного мозку.	-	1	-	1
02.03	Анатомо-фізіологічні особливості стовбура головного мозку.	-	1	-	1
02.04	Анатомо-фізіологічні особливості кори головного мозку. Локалізація функцій в корі головного мозку.	-	-	1	1
02.05	Анатомо-фізіологічні особливості структур вегетативної нервової системи.	2	-	-	2
02.06	Анатомо-фізіологічні особливості структур периферичного відділу нервової системи.	-	-	2	2
03.	Синдромологія уражень нервової системи. Топічна діагностика.	2	4	4	10
03.01	Деменція (клінічні прояви, причини, діагностичні особливості)	-	2	-	2
03.02	Порушення свідомості.	2	-	-	2
03.03	Порушення чутливості. Клінічні прояви порушень чутливості.	-	-	2	2
03.04	Синдромологія уражень екстрапірамідної системи.	-	2	-	2
03.05	Ураження оболонок головного мозку. Менінгеальний симптомокомплекс.	-	-	2	2
04.	Методи обстеження в неврології.	2	2	6	10
04.01	Дослідження неврологічного статусу.	-	-	2	2
04.02	Оцінка стану свідомості.	-	-	2	2
04.03	Оцінка даних дослідження показників ліквору.	-	-	2	2
04.04	Лабораторні методи обстеження в неврології.	-	1		1
04.05	Інструментальні методи обстеження в неврології. Електрофізіологічні методи.	-	1		1
04.06	Радіологічні методи.	2	-	-	2
05.	Спадкові, дегенеративно-дистрофічні захворювання нервової системи. Вроджені аномалії. ДЦП.	2	2	2	6
05.01	Спадкові захворювання метаболізму з ураженням нервової системи.	2	-	-	2
05.02	Дегенеративні захворювання з переважним ураженням екстрапірамідної системи.	-	1	-	1
05.03	Нервово-м'язеві захворювання.	-	1	1	2
05.04	Дитячий церебральний параліч.	-	-	1	1

06.	Ураження периферичного відділу нервової системи.	2	6	6	14
06.01	Невралгії. Мононейропатії.	-	2	2	4
06.02	Полінейропатії.	2	-	2	4
06.03	Плексопатії.	-	2	-	2
06.04	Ураження периферичного відділу нервової системи при вертеброгенній патології.	-	2	2	4
07.	Запальні, інфекційно-запальні, інфекційно-алергічні, паразитарні та пріонові захворювання нервової системи. Повільні інфекції нервової системи.	2	4	8	14
07.01	Менінгіти.	-	-	2	2
07.02	Енцефаліти.	-	2	2	4
07.03	Розсіяний склероз.	-	-	2	2
07.04	Боковий аміотрофічний склероз.	-	2	-	2
07.05.	Туберкульоз нервової системи.	-	-	2	2
07.06	Ураження нервової системи при СНІДі	2	-	-	2
08.	Судинні ураження нервової системи.	2	4	8	14
08.01	Етіологічні чинники судинних захворювань головного та спинного мозку	-	2	2	4
08.02	Хронічна ішемія головного мозку.		2	2	4
08.03	Ішемічні інсульти.	2		2	4
08.04	Геморагічні інсульти.			2	2
9.	Патологія вегетативної нервової системи та нейроендокринні розлади.	2	2	4	8
09.01	Вегетативні синдроми.	2	-	-	2
09.02	Синдром прогресуючої вегетативної недостатності	-	2	-	2
09.03	Хвороба та синдром Мен'єра.	-	-	2	2
09.04	Ангіотрофонеvroзи.	-	-	2	2
10.	Травми нервової системи.	-	2	2	4
10.01	Струс головного мозку.	-	1	-	1
10.02	Забій головного мозку.	-	-	1	1
10.03	Внутрішньочерепні крововиливи.	-	1	1	2
11.	Пухлини нервової системи.	-	2	2	4
11.01	Пухлини головного мозку.	-	-	2	2
11.02	Пухлини спинного мозку.	-	2	-	2
12.	Епілепсія та епілептичні синдроми.	-	-	2	2
13.	Соматоневрологічна патологія.	-	4	4	8
13.01	Ураження нервової системи при захворюваннях дихальної системи.	-	2	-	2
13.02	Ураження нервової системи при онкологічних захворюваннях	-	2	-	2
13.03	Ураження нервової системи при	-	-	2	2

	захворюваннях шлунково-кишкового тракту				
13.04	Ураження нервової системи при ендокринних захворюваннях	-	-	2	2
14.	Ураження нервової системи при впливі екзогенних факторів довкілля.	-	2	2	4
14.01	Ураження нервової системи при впливі токсичних факторів.	-	-	2	2
14.02	Ураження нервової системи при впливі іонізуючого випромінювання	-	2	-	2
15.	Порушення сну та бодрювання.	-	-	2	2
16.	Невідкладні стани в неврології.	-	2	4	6
16.01	Коматозні стани різного генезу.	-	2	-	2
16.02	Синкопальні стани	-	-	2	2
16.03	Кризові стани.	-	-	2	2
17.	Лікування та профілактика захворювань нервової системи.	2	4	6	12
17.01	Основні засади та особливості використання фармакотерапії в клінічній практиці.	2	2	-	4
17.02	Лікувальні блокади.	-	-	2	2
17.03	Принципи та особливості застосування фізіотерапевтичних методів лікування в неврології.	-	-	2	2
17.04	Хірургічне лікування в клініці неврологічних захворювань.	-	2	-	2
17.05	Реабілітаційні заходи в неврології.	-	-	2	2
	Всього	18	44	68	130
	ДОДАТКОВІ ПРОГРАМИ	8	8	-	16
18-22	СНІД. Вірусні гепатити. Особливо небезпечні інфекції. Інші розповсюджені інфекції Імунопрофілактика та вакцинація	2	2	-	4
23	Військово-медична підготовка	6	6	-	12
23.1	Організація медичного забезпечення військ	6	6	-	12
23.1.1.	Актуальні питання організації медичного забезпечення військ в умовах воєнного та мирного часу	2	2	-	4
23.1.2	Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення Збройних сил України	2	2	-	4
23.1.3	Медична служба оперативних об'єднань	2	2	-	4
Вхідний комп'ютерний контроль					2
Вихідний комп'ютерний контроль					2

<i>Існум</i>				6
ВСЬОГО	36	59	51	156
ПІДСУМОК	156			

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

циклу стажування за фахом «Неврологія»

Термін навчання – 3 місяці (468 годин)

Мета: підготувати лікаря-спеціаліста до професійної діяльності в якості невролога в поліклінічних і стаціонарних відділеннях медичних установ; забезпечити процес набуття слухачами знань, професійних умінь і навиків зі спеціальності «Неврологія» у відповідності з кваліфікаційною характеристикою лікаря-спеціаліста.

Контингент слухачів: лікарі-неврологи, які закінчили інтернатуру зі спеціальності «Неврологія» та мають перерваний з тих чи інших обставин стаж роботи за спеціальністю. Термін стажування 3 місяці встановлюється за результатами проведеного тестування – від 55% до 65% правильних відповідей

Код курсу	Назва курсу	Кількість годин			
		Лекції	Семінари	Практичні	Всього
1	2	3	4	5	6
01.	Соціальна медицина.	-	4	4	8
01.01	Організація роботи неврологічного кабінету, відділення.	-	1	1	2
01.02	Етика і деонтологія в неврологічній практиці.	-	1	1	2
01.03	Профілактика та диспансеризація в неврології.	-	-	2	2
01.04	Методологія неврологічного діагнозу.	-	2	-	2
02.	Анатомо-фізіологічні основи уражень нервової системи.	4	10	20	34
02.01	Рефлекторно-рухова діяльність. М'язевий тонус.	-	-	4	4
02.02	Анатомо-фізіологічні особливості спинного мозку.	-	2	2	4
02.03	Анатомо-фізіологічні особливості стовбура головного мозку.	-	2	2	4
02.04	Анатомо-фізіологічні особливості мозочка і підкіркових структур.	-		2	2
02.05	Анатомо-фізіологічні особливості кори головного мозку. Локалізація функцій в корі головного мозку.	-	2	2	4

02.06	Анатомо-фізіологічні особливості структур вегетативної нервової системи.	2	-	2	4
02.07	Анатомо-фізіологічні особливості структур периферичного відділу нервової системи.	-	2	2	4
02.08	Анатомо-фізіологічні особливості кровопостачання головного мозку.	2	-	2	4
02.09	Анатомо-фізіологічні особливості оболонок, хоріоїдальних сплетінь, лікворної системи головного та спинного мозку.	-	2	2	4
03.	Синдромологія уражень нервової системи. Топічна діагностика.	4	20	14	38
03.01	Біль. Локалізація. Клінічні характеристики.	-	2	-	2
03.02	Головокружіння (клінічні прояви, причини, діагностичні особливості).	-	2	2	4
03.03	Порушення ліквородинаміки.	-	2	-	2
03.04	Деменція (клінічні прояви, причини, діагностичні особливості)	-	2	-	2
03.05	Порушення свідомості.	2	-	2	4
03.06	Порушення чутливості. Клінічні прояви порушень чутливості.	-	2	2	4
03.07	Клінічні прояви уражень рефлексорно-рухової сфери.	-	2	2	4
03.08	Синдромологія уражень екстрапірамідної системи.	-	2	2	4
03.09	Ураження оболонок головного мозку. Менінгеальний симптомокомплекс.	-	2	-	2
03.10	Ураження спинного мозку.	-	2	2	4
03.11	Порушення функцій тазових органів.	2	-	2	4
03.12	Синдроми ураження судинної системи головного мозку.	-	2	-	2
04.	Методи обстеження в неврології.	2	10	24	36
04.01	Дослідження неврологічного статусу.	-	-	4	4
04.02	Оцінка даних офтальмологічного і отоневрологічного обстеження.		2	2	4
04.03	Оцінка стану свідомості.	-	2	2	4
04.04	Оцінка даних дослідження показників ліквору.	-	-	4	4
04.05	Лабораторні методи обстеження в неврології.	-	2	2	4
04.06	Інструментальні методи обстеження в неврології. Електрофізіологічні методи.	-	2	2	4
04.07	Ультразвукові методи.			4	4
04.08	Радіологічні методи.	2	-	2	4
04.09	Оцінка даних медико-генетичних методів дослідження в неврології.		2	2	4

05.	Спадкові, дегенеративно-дистрофічні захворювання нервової системи. Вроджені аномалії. ДЦП.	2	10	2	14
05.01	Спадкові захворювання метаболізму з ураженням нервової системи.	2	-	-	2
05.02	Системні дегенерації.	-	2	-	2
05.03	Дегенеративні захворювання з переважним ураженням екстрапірамідної системи.	-	-	2	2
05.04	Нервово-м'язеві захворювання.	-	2	-	2
05.05	Сирингомієлія.	-	2	-	2
05.06	Дегенеративні захворювання з переважним порушенням когнітивних функцій.	-	2	-	2
05.07	Дитячий церебральний параліч.	-	2	-	2
06.	Ураження периферичного відділу нервової системи.	2	14	26	42
06.01	Невралгії. Мононейропатії.	-	2	4	6
06.02	Полінейропатії.	2	2	4	8
06.03	Радикулопатії		2	4	6
06.04	Гангліоніти, гангліоневрити		2	2	4
06.05	Плексопатії.		-	4	4
06.06	Ураження периферичного відділу нервової системи при вертеброгенній патології.	-	2	4	6
06.07	Ураження периферичного відділу нервової системи при остеопорозі		2	2	4
06.08	Ураження периферичного відділу нервової системи при краніовертебральних аномаліях, дефектах розвитку головного та спинного мозку.		2	2	4
07.	Запальні, інфекційно-запальні, інфекційно-алергічні, паразитарні та пріонові захворювання нервової системи. Повільні інфекції нервової системи.	2	16	30	48
07.01	Менінгіти.	-	-	4	4
07.02	Енцефаліти.	-	2	2	4
07.03	Мієліт. Поліомієліт та поліомієлітоподібні захворювання			4	4
07.04	Поліневрити		2	2	4
07.05.	Розсіяний склероз.	-	2	2	4
07.06	Боковий аміотрофічний склероз.	-	2	2	4
07.07	Туберкульоз нервової системи.	-	2	2	4
07.08	Сифіліс нервової системи		2	2	4
07.09	Нейробореліоз		2	4	6
07.10	Ураження нервової системи при СНІДі	2	2	2	6
07.11	Паразитарні захворювання нервової системи		-	4	4
08.	Судинні ураження нервової системи.	8	10	24	42

08.01	Етіологічні чинники судинних захворювань головного та спинного мозку	-	2	2	4
08.02	Хронічна ішемія головного мозку.		2	2	4
08.03	Минущі порушення мозкового кровообігу.		2	4	6
08.04	Ішемічні інсульти.	2	2	4	8
08.05	Геморагічні інсульти.	2		2	4
08.06	Субарахноїдальні крововиливи	2		4	6
08.07	Гострі порушення спінального кровообігу.		2	2	4
08.08	Артеріовенозні мальформації судин головного та спинного мозку	2		4	6
09.	Патологія вегетативної нервової системи та нейроендокринні розлади.	2	10	10	22
09.01	Вегетативні синдроми.	2	2	-	4
09.02	Синдром прогресуючої вегетативної недостатності	-	2	2	4
09.03	Мігрень. Лицеві вегетативні невралгії		2	2	4
09.04	Хвороба та синдром Меньєра.	-	-	2	2
09.05	Ангіотрофонеvroзи.	-	2	-	2
09.06	Хвороба та синдром Рейно			2	2
09.07	Нейроендокринні розлади		2	2	4
10.	Травми нервової системи.	2	4	6	12
10.01	Струс головного мозку.	-	-	2	2
10.02	Забій головного мозку.	-	-	2	2
10.03	Внутрішньочерепні крововиливи.	-	2	-	2
10.04	Відділені наслідки черепно-мозкових травм		2	2	4
10.05	Травми хребта та спинного мозку	2			2
11.	Пухлини нервової системи.	2	4	4	10
11.01	Пухлини головного мозку.	2	-	2	4
11.02	Пухлини спинного мозку.	-	2	2	4
11.03	Пухлини периферичних нервів.		2		2
12.	Епілепсія та епілептичні синдроми.	-	2	2	4
12.01	Класифікація епілепсії та епілептичних синдромів.	-	2	-	2
12.02	Клінічні прояви епілепсії.	-	-	2	2
13.	Соматоневрологічна патологія.	2	16	10	28
13.01	Ураження нервової системи при захворюваннях системи кровообігу		2	2	4
13.02	Ураження нервової системи при захворюваннях дихальної системи.	-	2	2	4
13.03	Ураження нервової системи при нефрологічних захворюваннях		2	2	4
13.04	Ураження нервової системи при онкологічних захворюваннях	-	4	-	4
13.05	Ураження нервової системи при захворюваннях шлунково-кишкового тракту	-	2	2	4

13.06	Ураження нервової системи при дифузній патології сполучної тканини		2	2	4
13.07	Ураження нервової системи при ендокринних захворюваннях	2	2	-	4
14.	Ураження нервової системи при впливі екзогенних факторів довкілля.	-	6	4	10
14.01	Ураження нервової системи при впливі токсичних факторів.	-	2	-	2
14.02	Ураження нервової системи при впливі іонізуючого випромінювання	-	2	-	2
14.03	Ураження нервової системи при електротравмі		2	-	2
14.04	Ураження нервової системи при перегріванні		-	2	2
14.05	Ураження нервової системи при переохолодженні		-	2	2
15.	Порушення сну та бодрування.	-	-	2	2
16.	Невідкладні стани в неврології.	2	6	12	20
16.01	Коматозні стани різного генезу.	-	2	-	2
16.02	Синкопальні стани	-	-	2	2
16.03	Кризові стани.	-	-	2	2
16.04	Невідкладні стани при гострих ураженнях головного мозку судинного, інфекційно-запального, інфекційно-алергічного, дегенеративного, пухлинного, травматичного, інтоксикаційного генезу				
16.05	Невідкладні стани при гострих ураженнях периферичного відділу нервової системи				
16.06	Клінічні прояви, діагностика та диференційна діагностика гострих уражень нервової системи при отруєннях нейротропними речовинами				
17.	Лікування та профілактика захворювань нервової системи.	4	10	28	42
17.01	Основні засади та особливості використання фармакотерапії в клінічній практиці.	2	2	2	6
17.02	Лікувальні блокади.	-	-	4	4
	Методи невідкладної терапії та реанімації при патології нервової системи.	2	2	2	6
17.03	Принципи та особливості застосування фізіотерапевтичних методів лікування в неврології.	-	-	4	4
17.04	Хірургічне лікування в клініці неврологічних захворювань.	-	2	2	4
17.05	Реабілітаційні заходи в неврології.			4	4

17.06	Принципи та особливості лікування судинних захворювань нервової системи.		2	2	4
17.07	Принципи та особливості лікування інфекційно-запальних, інфекційно-алергічних та паразитарних захворювань нервової системи.			2	2
17.08	Принципи та особливості лікування захворювань периферичного відділу нервової системи.			2	2
17.09	Принципи та особливості лікування вегетативних розладів.			2	2
17.10	Особливості лікування неврологічних захворювань в дитячому та похилому віці.		2	2	4
	РАЗОМ	38	152	222	412
	ДОДАТКОВІ ПРОГРАМИ	10	18	18	46
18-22	СНІД. Вірусні гепатити. Особливо небезпечні інфекції. Інші розповсюджені інфекції. Імунопрофілактика та вакцинація	-	6	10	16
23	Військово-медична підготовка	10	9	5	24
23.1	Організація медичного забезпечення військ	6	6	-	12
23.1.1.	Актуальні питання організації медичного забезпечення військ в умовах воєнного та мирного часу	2	2	-	4
23.1.2	Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення Збройних сил України	2	2	-	4
23.1.3	Медична служба оперативних об'єднань	2	2	-	4
23.2	Військово-спеціальна підготовка	4	3	5	12
23.2.1	Актуальні питання організації терапевтичної допомоги при надзвичайних ситуаціях	1	1	-	2
23.2.2	Організація та зміст терапевтичної допомоги при ураженнях отруйними речовинами	-	1	1	2
23.2.3	Посттравматична патологія внутрішніх органів	1	-	1	2
23.2.4	Організація та зміст терапевтичної допомоги при гострих отруєннях	-	-	1	1
23.2.5	Актуальні питання захворювань внутрішніх органів серед військовослужбовців	2	-	1	3
23.2.6	Інтенсивна терапія	-	1	1	2
24	Медицина катастроф	-	3	3	6
	Вхідний комп'ютерний контроль			2	2
	Вихідний комп'ютерний контроль			2	2
	Іспит			6	6
	ВСЬОГО	48	170	250	468
	ПІДСУМОК	468			

ПРОГРАМА СТАЖУВАННЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ "НЕВРОЛОГІЯ"

01 Соціальна медицина

Загальні та організаційні питання неврологічної допомоги. Структура неврологічної служби. Організація роботи неврологічного кабінету, відділення.

Етика і деонтологія в неврологічній практиці.

Методологія неврологічного діагнозу.

Профілактика та диспансеризація в неврології.

Експертні питання в неврології. ЛТЕ.

Санітарно-просвітницька робота лікаря-невропатолога

02 Анатомо-фізіологічні основи уражень нервової системи.

Анатомо-фізіологічний вступ в клініку нервових захворювань. Основні відомості про структурно-функціональну організацію нервової системи. Основні відомості по філо- та онтогенезу, гістології, фізіології, патології і патофізіології нервової системи. Структури, які приймають участь в забезпеченні функції чутливості.

Рефлекси. Загальні відомості про рефлекторну діяльність. Рефлекторно-рухова діяльність. М'язевий тонус.

Основні анатомо-фізіологічні відомості про органи чуття.

Анатомо-фізіологічні особливості спинного мозку.

Анатомо-фізіологічні особливості стовбура головного мозку. Анатомо-фізіологічні відомості про черепні нерви. Анатомо-фізіологічні особливості мозочка.

Анатомо-фізіологічні особливості підкіркових структур. Основні анатомо-фізіологічні відомості про базальні ганглії. Основні анатомо-фізіологічні відомості про внутрішню капсулу. Основні анатомо-фізіологічні відомості про таламус. Основні анатомо-фізіологічні відомості про гіпоталамус

Анатомо-фізіологічні особливості кори головного мозку. Локалізація функцій в корі головного мозку. Основні анатомо-фізіологічні відомості про білу речовину головного мозку.

Анатомо-фізіологічні особливості структур вегетативної нервової системи. Основні анатомо-фізіологічні відомості про структури лімбікоретикулярного комплексу.

Анатомо-фізіологічні особливості кровопостачання головного мозку. Будова артеріальної системи головного мозку. Будова венозної системи головного мозку. Зони васкуляризації артерій головного мозку. Регуляція мозкового кровотоку.

Анатомо-фізіологічні особливості кровопостачання спинного мозку. Будова артеріальної системи спинного мозку. Будова венозної системи спинного мозку. Зони васкуляризації артерій спинного мозку.

Анатомо-фізіологічні особливості оболонок, хоріоїдальних сплетінь, лікворної системи головного та спинного мозку. Утворення ліквору, циркуляція ліквору. Структура та функціонування гематоенцефалічного бар'єру.

Анатомо-фізіологічні особливості структур периферичного відділу нервової системи).

Основні відомості про нейромедіаторні системи.

03 Синдромологія уражень нервової системи. Топічна діагностика.

Біль. Локалізація. Клінічні характеристики.

Головокружіння.

Порушення ліквородинаміки. Гіпертензивний синдром, гідроцефалія Гіпотензивний синдром. Синдром блокади субарахноїдального простору спинного мозку. набряк та

набухання головного мозку.

Деменція.

Порушення свідомості. Форми затьмарення свідомості. Сутінкові розлади. Делірій.

Аменція. Онейроїд. Інші форми порушення свідомості. Форми виключення свідомості.

Оглушення. Сопор. Кома

Пароксизмальні стани в неврології. Різновиди пароксизмальних станів. Клінічні прояви пароксизмальних станів. Диференційна діагностика пароксизмальних станів.

Порушення чутливості. Клінічні прояви порушень чутливості. Синдромологія ураження чутливості на різних рівнях. Топічна діагностика уражень чутливості.

Ураження рефлекторно-рухової сфери. Клінічні прояви уражень рефлекторно-рухової сфери. Пірамідна недостатність, центральний та периферичний параліч, сінкінезії, тощо.

Синдромологія ураження рефлекторно-рухової сфери на різних рівнях. Топічна діагностика уражень рефлекторно-рухової сфери.

Ураження спинного мозку. Синдромологія уражень спинного мозку. Топічна діагностика уражень спинного мозку.

Порушення функцій тазових органів..

Ураження стовбура головного мозку. Синдромологія уражень стовбура головного мозку.

Топічна діагностика уражень стовбура головного мозку.

Ураження мозочка. Синдромологія уражень мозочка. Топічна діагностика уражень мозочка.

Ураження структур екстрапірамідної системи. Синдромологія уражень екстрапірамідної системи. Топічна діагностика уражень екстрапірамідної системи. Клінічні прояви ураження внутрішньої капсули. Клінічні прояви ураження таламуса. Клінічні прояви ураження гіпоталамуса. Клінічні прояви ураження гіпофіза.

Ураження кори головного мозку. Порушення вищих кіркових функцій. Порушення праксису. Порушення гнозису. Порушення функції мови. Симптоми подразнення кори головного мозку. Симптомокомплекси уражень окремих часток головного мозку.

Ураження лімбіко-ретикулярного комплексу. Клінічні прояви та синдроми ураження сегментарних та надсегментарних вегетативних структур.

Ураження оболонок головного мозку. Менінгеальний симптомокомплекс.

Ураження структур периферичної нервової системи. Клінічні прояви ураження гангліїв, корінців. Клінічні прояви невралгій. Клінічні прояви мононейропатій. Клінічні прояви полінейропатій. Клінічні прояви ураження нервових сплетінь.

Синдроми вертеброгенних уражень периферичного відділу нервової системи. Рефлекторні синдроми. Компресійні синдроми. Радикуло-ішемічні синдроми. Міоадаптивні синдроми.

Синдроми ураження судинної системи головного мозку. Синдроми ураження судинної системи спинного мозку.

04 Методи обстеження в неврології.

Клініко-неврологічне обстеження. Загально-клінічне обстеження. Дослідження неврологічного статусу. Оцінка стану свідомості. Дослідження стану вищих кіркових функцій. Дослідження кіркових функцій: мови, гнозису, праксису. Дослідження функції черепних нервів. Дослідження функції чутливості. Дослідження рефлекторно-рухової сфери. Дослідження координаторних функцій. Дослідження менінгеального симптомокомплексу. Дослідження показників стану вегетативної нервової системи. Особливості дослідження неврологічного статусу в дитячому віці. Особливості

обстеження при невідкладних станах.

Оцінка даних офтальмологічного обстеження. Оцінка даних отоневрологічного обстеження.

Нейропсихологічне обстеження.

Люмбальна пункція.

Лабораторні методи обстеження в неврології. Оцінка даних дослідження показників крові. Оцінка показників загального аналізу крові. Оцінка показників білкового обміну. Оцінка показників ліпідного обміну. Оцінка показників вуглеводного обміну. Оцінка стану показників ферментів, нейромедіаторів та гормонів. Оцінка показників мінерального обміну, мікроелементів. Оцінка показників імунного статусу. Оцінка даних противірусного імунітету. Оцінка даних обстеження на ВІЛ. Оцінка даних обстеження на сифіліс. Оцінка даних обстеження на бореліоз. Оцінка даних обстеження на токсоплазмоз. Оцінка даних обстеження на туберкульоз. Оцінка даних обстеження на паразитарні інфекції.

Оцінка даних дослідження показників ліквору. Діагностичне значення дослідження ліквору. Оцінка лікворного тиску. Оцінка клітинного складу ліквору та його змін. Оцінка біохімічних показників в лікворі. Оцінка імуновірусологічних показників в лікворі. Оцінка показників ліквору при неврологічних захворюваннях.

Інструментальні методи обстеження в неврології. Електрофізіологічні методи.

Електроенцефалографія. Реоенцефалографія. Реовазографія. Електроміографія. Викликані потенціали. Добовий моніторинг артеріального тиску та показників серцевосудинної діяльності.

Ультразвукові методи. Ехоенцефалоскопія. Нейросоноскопія. Ультразвукова доплерографія.

Радіологічні методи. Оцінка даних краніографії. Оцінка даних спонділографії. Оцінка даних ангіографії, мієлографії. Комп'ютерна томографія головного та спинного мозку.

Ядерно-магнітно-резонансна томографія головного та спинного мозку. Позитронно-емісійна томографія. Радіоізотопне дослідження в неврології.

Оцінка даних медико-генетичних методів дослідження в неврології.

05 Спадкові, дегенеративно-дистрофічні захворювання нервової системи. Вроджені аномалії. Дитячий церебральний параліч.

Спадкові захворювання метаболізму з ураженням нервової системи. Пов'язані з порушенням обміну амінокислот (фенілкетонурія, хвороба «кленового сиропу», гомоцистинурія тощо). Ліпідози (гангліозидози, хвороба Німана-Піка тощо).

Внутрішньоклітинні ліпідози (ліпофусциноз нейронів, амавротичні ідіотії).

Лейкодистрофії. Мукополісахаридози різних типів. Муколіпідози різних типів. Хвороба Марфана. Пов'язані з порушенням обміну міді (гепатоцеребральна дегенерація).

Ектодермальні дисплазії (факоматози, нейрофіброматоз Реклінгхаузена, туберозний склероз Бурневілья, хвороба Гіппеля-Ландау, синдром Стерджа-Вебера тощо).

Системні дегенерації. Дегенеративні захворювання з переважним ураженням пірамідної системи та мозочка. Спадкова спастична параплегія. Спадкова спастична атаксія.

Спіноцеребелярні дегенерації (хвороба Фрідрайха, різні форми падкових спіноцеребелярних атаксій тощо). Спорадичні форми спіноцеребелярних дегенерацій.

Дегенеративні захворювання з переважним ураженням екстрапірамідної системи. Хвороба Паркінсона та синдром паркінсонізму. Прогресуючий над'ядерний параліч. Есенціальний тремор. Дистонії. Первинні дистонії (генералізована торсіонна дистонія, цервікальна

дистонія, краніальна дистонія, ортомандибулярна дистонія, писчий спазм, дистонія стопи, спастична дисфонія, міоклонічні дистонії). Вторинна дистонія. Хорея (хвороба Гентінгтона, сенільна хорея, доброякісна спадкова хорея, мала хорея, нейроактоцитоз тощо). Міоклонус (первинний, вторинний, епілептичний). Стартл-синдром. Тики та синдром Туретта.

Дегенеративні захворювання з переважним порушенням когнітивних функцій. Хвороба Альцгеймера. Хвороба Піка.

Нервово-м'язеві захворювання. Первинні міодистрофії - міопатії (етіологія, патогенетичні механізми, клінічні прояви, діагностика та диференційна діагностика). Вторинні міодистрофії (невральні та спінальні). Міодистрофії, які пов'язані з порушенням нервово-м'язового нейромедіаторного обміну Міастенія та міастенічні синдроми (етіологія, патогенетичні механізми, клінічні прояви, діагностика та диференційна діагностика). Міоплегії та міоплегічні синдроми (етіологія, патогенетичні механізми, клінічні прояви, діагностика та диференційна діагностика). Міотонії (етіологія, патогенетичні механізми, клінічні прояви, діагностика та диференційна діагностика).

Хромосомні аномалії (синдром Дауна тощо).

Вроджені аномалії головного мозку, спинного мозку, черепа та хребта.

Сирингомієлія.

Дитячий церебральний параліч

06 Ураження периферичного відділу нервової системи.

Загальні відомості про ураження периферичного відділу нервової системи. Класифікації уражень периферичної нервової системи. Етіологія уражень периферичного відділу нервової системи. Патогенетичні механізми уражень периферичного відділу нервової системи.

Невралгії. Нейропатії. Мононейропатії.

Полінейропатії.

Радикулопатії. Радикулогангліоніти. Гангліоніти, гангліоневрити.

Плексопатії, плексити.

Ураження периферичного відділу нервової системи при вертеброгенній патології.

Ураження периферичного відділу нервової системи при дегенеративно-дистрофічних ураженнях хребта. Ураження периферичного відділу нервової системи при запальних захворюваннях хребта. Ураження периферичного відділу нервової системи при остеопорозі.

Ураження периферичного відділу нервової системи при краніовертебральних аномаліях, дефектах розвитку головного та спинного мозку.

Вікові особливості уражень периферичного відділу нервової системи.

07 Запальні, інфекційно-запальні, інфекційно-алергічні, паразитарні та пріонові захворювання нервової системи. Повільні інфекції нервової системи.

Загальні відомості про інфекційно-запальні, інфекційноалергічні, паразитарні та пріонові захворювання нервової системи, повільні інфекції нервової системи. Класифікація інфекційно-запальних захворювань нервової системи. Етіологічні чинники інфекційно-запальних, інфекційноалергічних, паразитарних та пріонових захворювань нервової системи, повільних інфекцій нервової системи. Патогенетичні механізми виникнення та розвитку інфекційнозапальних, інфекційно-алергічних, паразитарних та пріонових

захворювань нервової системи, повільних інфекцій.

Менінгіти. Арахноїдіти головного мозку, хоріоєпіндематити. Арахноїдіти спинного мозку. Епідури, пахіменінгіти.

Енцефаліти. Менінгоенцефаліти. Енцефаломієло-полірадікулоневрити. Абсцес головного мозку.

Мієліти. Поліомієліт та поліомієлітоподібні захворювання.

Поліневрити. Особливості клінічних проявів, перебігу та діагностики синдрому Гійєн-Барре. Особливості клінічних проявів, перебігу та діагностики синдрому Ландрі.

Розсіяний склероз.

Боковий аміотрофічний склероз.

Туберкульоз нервової системи.

Сифіліс нервової системи.

Нейробореліоз.

Нейроревматизм.

Ураження нервової системи при СНІДі.

Пріонові захворювання з ураженням нервової системи.

Паразитарні захворювання нервової системи.

Герпетичні ураження нервової системи.

Ураження нервової системи при гострих інфекційних захворюваннях. Ураження нервової системи при хронічних інфекційних захворюваннях.

Вікові особливості перебігу інфекційно-запальних, інфекційноалергічних, паразитарних захворювань нервової системи та повільних інфекцій

08 Судинні ураження нервової системи.

Загальні відомості про судинні ураження нервової системи. Класифікації судинних захворювань головного і спинного мозку. Фактори ризику судинних захворювань головного та спинного мозку. Етіологічні чинники судинних захворювань головного та спинного мозку. Загальний та церебральний атеросклероз. Артеріальна гіпертензія. Артеріальна гіпотензія. Роль біохімічних змін крові в розвитку цереброваскулярних захворювань. Роль спадкових факторів в розвитку цереброваскулярних захворювань. Роль судинних аномалій та варіантів кровопостачання в розвитку цереброваскулярних захворювань. Роль соматичної патології та інших факторів в розвитку цереброваскулярних захворювань. Патогенетичні механізми розвитку судинної патології головного та спинного мозку.

Хронічна ішемія головного мозку. Судинна деменція (клінічні прояви, особливості перебігу, діагностики та диференційної діагностики).

Гостра гіпертонічна енцефалопатія

Минулі порушення мозкового кровообігу. Транзиторні ішемічні атаки. Церебральні гіпертонічні кризи.

Ішемічні інсульти. Геморагічні інсульти. Субарахноїдальні крововиливи.

Хронічні венозні дисфункції. Гострі порушення венозного кровообігу.

Гострі порушення спінального кровообігу.

Артеріовенозні мальформації судин головного та спинного мозку.

Вікові особливості судинної патології головного і спинного мозку.

09 Патологія вегетативної нервової системи та нейроендокринні розлади.

Загальні відомості про патологію вегетативної нервової системи. Класифікація вегетативних розладів.

Вегетативні синдроми. Синдром вегето-судинної дистонії. Кардіалгічний синдром. Гіпервентиляційний синдром. Абдомінальний синдром. Порушення терморегуляції. Церебральні (надсегментарні) вегетативні порушення. Периферичні (сегментарні) вегетативні порушення. Сполучні надсегментарні та сегментарні вегетативні порушення. Синдром прогресуючої вегетативної недостатності.

Мігрень. Лицеві вегетативні невралгії.

Хвороба та синдром Мен'єра.

Ангіотрофонеvroзи. Етіологія ангіотрофонеvroзів. Патогенез ангіотрофонеvroзів. Клінічні форми. Хвороба та синдром Рейно. Еритромелалгія. набряк Квінке. Кропивниця. Рідкісні форми ангіотрофонеvroзів.

Нейроендокринні розлади.

Вікові особливості розладів вегетативної нервової системи. Особливості клінічного перебігу вегетативних порушень в різних вікових групах. Особливості пубертатного періоду. Особливості клімактеричного періоду.

10 Травми нервової системи.

Загальні відомості про черепно-мозкові травми, травми спинного мозку, периферичних нервів та травматичну хворобу мозку. Черепно-мозкова травма. Класифікація Клінічні форми черепно-мозкової травми.

Струс головного мозку.

Забій головного.

Внутрішньочерепні крововиливи. Субарахноїдальні крововиливи. Епідуральні гематоми). Субдуральні гематоми.

Відділені наслідки черепно-мозкових травм, хронічна стадія травматичної хвороби мозку.

Травми хребта та спинного мозку. Клінічні форми травм хребта та спинного мозку. Струс спинного мозку. Забій спинного. Гематомієлія.

Травми периферичного відділу нервової системи. Особливості клінічних проявів.

Травматичні мононейропатії. Травматичні плексопатії. Алгічно-рефлекторні синдроми.

Вікові особливості клінічних проявів та перебігу травматичних уражень головного та спинного мозку (в дитячому та похилому віці).

11 Пухлини нервової системи.

Загальні відомості про пухлини головного мозку та спинного мозку.

Пухлини головного мозку. Класифікація пухлин головного мозку. Клінічні прояви та особливості перебігу пухлин головного мозку. Загально-мозкові симптоми. Вогнищеві симптоми. Психопатологічні симптоми. Діагностика пухлин головного мозку.

Диференційна діагностика пухлин головного мозку.

Пухлини спинного мозку. Класифікація пухлин спинного мозку. Клінічні прояви та особливості перебігу пухлин спинного мозку. Діагностика пухлин спинного мозку.

Диференційна діагностика пухлин спинного мозку.

Пухлини периферичних нервів. Клінічні прояви та особливості перебігу пухлин периферичних нервів. Діагностика пухлин периферичних нервів. Диференційна діагностика пухлин периферичних нервів.

12 Епілепсія та епілептичні синдроми.

Класифікація епілепсії та епілептичних синдромів. Етіологічні чинники. Патогенетичні механізми.

Клінічні прояви епілепсії. Особливості перебігу. Діагностика та диференційна діагностика.

13 Соматоневрологічна патологія.

Ураження нервової системи при захворюваннях системи кровообігу.

Ураження нервової системи при захворюваннях дихальної системи.

Ураження нервової системи при захворюваннях крові.

Ураження нервової системи при нефрологічних захворюваннях. Ураження нервової системи при урологічних захворюваннях. Ураження нервової системи при гінекологічних захворюваннях.

Ураження нервової системи при захворюваннях кишково-шлункового тракту.

Ураження нервової системи при онкологічних захворюваннях.

Ураження нервової системи при дифузній патології сполучної тканини.

Ураження нервової системи при ендокринних захворюваннях. Ураження нервової системи при первинних та вторинних метаболічних порушеннях. Клімакс.

14 Ураження нервової системи при впливі екзогенних факторів довкілля.

Ураження нервової системи при впливі токсичних факторів. Токсичні фактори та патогенетичні механізми їх впливу на нервову систему. Клінічні прояви впливу токсичних уражень на нервову систему. Особливості перебігу уражень нервової системи при впливі токсичних факторів на нервову систему.

Ураження нервової системи при впливі іонізуючого випромінювання.

Ураження нервової системи при електротравмі.

Ураження нервової системи при перегріванні. Ураження нервової системи при переохолодженні.

15 Порушення сну та бодрування.

Інсомнії. Гіперсомнії.

16 Невідкладні стани в неврології.

Загальні відомості про невідкладні стани. Класифікація невідкладних станів. Етіологічні чинники невідкладних станів. Патогенетичні механізми невідкладних станів.

Принципи діагностики невідкладних станів. Клінічні прояви та неврологічні особливості невідкладних станів.

Коматозні стани різного генезу. Шок.

Епілептичний припадок та епілептичний статус.

Синкопальні стани.

Кризові стани. Гіпертензійні кризи. Набряк головного мозку, набряк-збудження головного мозку. Гіпертонічні кризи. Гіпотонічні кризи. Міастенічні кризи. Холінергічні кризи. Міоплегічні кризи. Больові кризи. Гіпертермічні кризи.

Акінетичний мутизм. Катаплексія. Психомоторне збудження.

Невідкладні стани при гострих ураженнях головного мозку судинного, інфекційно-запального, інфекційно-алергічного, дегенеративного, пухлинного, травматичного, інтоксикаційного генезу.

Невідкладні стани при гострих ураженнях спинного мозку судинного, травматичного,

пухлинного, інфекційно-запального генезу.

Невідкладні стани при гострих ураженнях периферичного відділу нервової системи.

Клінічні прояви, діагностика та диференційна діагностика гострих уражень нервової системи при отруєннях нейротропними речовинами (етіловий спирт, метиловий спирт, анальгетики, снодійні, холінолітики, антигістамінні засоби, психотропні засоби, хлориди вуглеводів, оксид азоту, антихолінестеразні фосфорорганічні засоби та препарати, етиленгліколь, ціаніди, наркотичні речовини тощо).

Клінічні прояви та діагностика невідкладних станів при електротравмі. Клінічні прояви невідкладних станів при переохолодженні та перегрівання.

Клінічні прояви, діагностика та диференційна діагностика гострої неврологічної патології при метаболічних порушеннях (при цукровому діабеті, порушенні функції нирок, печінки, щитовидної залози, наднирників, порфірії, гострому панкреатиті тощо).

Вікові особливості перебігу невідкладних станів в неврології.

Смерть головного мозку.

17 Лікування та профілактика захворювань нервової системи.

Саногенетичні та реабілітаційні аспекти в неврології.

Принципи лікування неврологічних захворювань.

Основні засади та особливості використання фармакотерапії в клінічній практиці. Побічна дія лікарських засобів.

Лікувальні блокади. Лікувальні пункції.

Методи невідкладної терапії та реанімації при патології нервової системи.

Принципи та особливості застосування фізіотерапевтичних методів лікування в неврології.

Застосування рефлексотерапії при неврологічних захворюваннях (принцип методу,

показання, протипоказання). Застосування мануальної терапії при неврологічних

захворюваннях (принципи, показання та протипоказання). Краніо-сакральна терапія при

неврологічних захворюваннях (принцип методу, показання, протипоказання).

Хірургічне лікування в клініці неврологічних захворювань.

Особливості використання психотерапії при неврологічних захворюваннях.

Реабілітаційні заходи в неврології.

Принципи та особливості лікування судинних захворювань нервової системи. Принципи та особливості профілактики судинних захворювань нервової системи.

Принципи та особливості лікування інфекційно-запальних, інфекційно-алергічних та паразитарних захворювань нервової системи. Принципи та особливості профілактики інфекційно-запальних, інфекційно-алергічних та паразитарних захворювань нервової системи. Підходи до лікування повільних інфекцій.

Принципи та особливості лікування захворювань периферичного відділу нервової системи.

Принципи та особливості профілактики захворювань периферичного відділу нервової системи.

Принципи та особливості лікування вегетативних розладів. Принципи та особливості профілактики вегетативних розладів. Лікування клімактеричних розладів.

Підходи до лікування екстрапірамідних розладів.

Принципи та особливості лікування епілепсії та епілептичних синдромів.

Принципи та особливості лікування нервово-м'язових захворювань.

Принципи та особливості лікування дегенеративно-дистрофічних уражень нервової системи.

Принципи та особливості лікування травматичних уражень нервової системи.
Принципи та особливості лікування пухлин головного та спинного мозку.
Принципи та особливості лікування невідкладних станів в неврології.
Принципи та особливості лікування порушень сну та бодрювання.
Принципи та особливості лікування уражень нервової системи при соматичній патології.
Особливості лікування неврологічних захворювань в дитячому та похилому віці.

ДОДАТКОВІ ПРОГРАМИ

18-22 Проблеми СНІД

Імунна система організму. Структура і функції імунної системи, порушення імунітету при інфекційних захворюваннях. ВІЛ-інфекція: епідеміологія, патогенез, клініка, лабораторна діагностика, методи лікування, профілактика.

Вірусні гепатити

Епідеміологія, патогенез, клініка, лабораторна діагностика, методи лікування, профілактика.

Особливо небезпечні та інші інфекції

Класифікація інфекцій у залежності від типу збудника та шляху передачі. Холера. Ботулізм. Дизентерія. Сальмонельоз. Тифи (черевний, висипний, поворотний). Дифтерія. Аденовірусна інфекція дихальних шляхів. Лихоманки (жовта, Ку, геморагічна тощо). Сибірська виразка. Лептоспіроз. Гострі вірусні гепатити. Епідеміологічні аспекти вірусних гепатитів. Профілактика соціально значущих інфекцій. Тактика лікаря при особливо небезпечних інфекціях.

Імунопрофілактика та вакцинація

Імунотропність бактерій і вірусів. Опортуністичні інфекції. Вплив антибактеріальних і антивірусних препаратів на імунну систему. Принципи раціональної антимікробної терапії. Принципи імунопрофілактики та вакцинації. Вакцинація проти кору і краснухи. Імунопрофілактика інших захворювань (грип, вірусний гепатит тощо). Профілактичні щеплення у дорослих. Роль терапевта в забезпеченні імунопрофілактики інфекційних захворювань.

23 Військова медицина

Організація медичного забезпечення військ. Актуальні питання організації медичного забезпечення військ в умовах воєнного та мирного часу. Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення Збройних сил України. Медична служба оперативних об'єднань. Військово-спеціальна підготовка. Актуальні питання організації терапевтичної допомоги при надзвичайних ситуаціях. Організація та зміст терапевтичної допомоги при ураженнях отруйними речовинами. Посттравматична патологія внутрішніх органів. Організація та зміст терапевтичної допомоги при гострих отруєннях. Актуальні питання захворювань внутрішніх органів серед військовослужбовців. Інтенсивна терапія

24 Медицина катастроф

Організація медичної допомоги потерпілим при надзвичайних ситуаціях. Медико-тактична характеристика катастроф мирного часу. Організація і завдання служби екстреної медичної допомоги при надзвичайних ситуаціях. Організація лікувально-евакуаційного забезпечення потерпілих при надзвичайних ситуаціях.

**ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИКІВ ТА ВМІНЬ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ВОЛОДІТИ
ЛІКАР ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «НЕВРОЛОГІЯ»**

№ п/п	Назва практичних навиків та вмінь	Ступінь оволодіння
1	2	3
1.	Збір та оцінка анамнестичних даних неврологічних хворих. Виділення із загального анамнезу неврологічного хворого найбільш важливих даних, які обумовлюють патологію нервової системи хворого (спадковість, етапи розвитку організму, умови праці та побуту) та їх оцінка.	+++
2.	Дослідження психічного стану (емоційного стану, критики, інтелекту, свідомості)	+++
3.	Дослідження мови, праксису, гнозису.	+++
4.	Дослідження функції черепних нервів (I-XII пари)	+++
5.	Дослідження всіх видів чутливості	+++
6.	Дослідження рефлексорно-рухової сфери	+++
7.	Дослідження координації рухів	+++
8.	Дослідження вегетативних функцій організму	++
9.	Дослідження менінгеальних симптомів	+++
10.	Оцінка результатів параклінічних досліджень пацієнта (аналіз крові, аналіз сечі, біохімічні аналізи, цукор крові та сечі, бактеріологічні дослідження крові; копрограма)	+++
11.	Оцінка даних офтальмологічного дослідження.	+++
12.	Оцінка даних отоневрологічного дослідження.	+++
13.	Виконання люмбальної пункції та оцінка даних дослідження ліквору	+++
14.	Оцінка даних електроенцефалографії, ЕхоЕГ, ультразвукової доплерографії, електроміографії	+
15.	Оцінка даних рентгенологічного дослідження черепа та хребта	+++
16.	Оцінка даних контрастних методів рентгенологічного обстеження (ангіографії, мієлографії)	+++
17.	Оцінка даних комп'ютерної томографії та магнітно-резонансної томографії	+++
18.	Проведення лікувальних блокад нервових утворень (стовбурів, корінців, гангліїв)	+++
19.	Використання методів психотерапевтичного впливу на хворого	++
20.	Проведення закритого масажу серця	+++
21.	Проведення дренажу трахеобронхіального дерева, штучного дихання.	+++
22.	Оформлення історії хвороби	+++
23.	Вміння провести діагностику, диференційну діагностику захворювань нервової системи	+++
24.	Вміння призначити лікування	+++

ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІКАРЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «НЕВРОЛОГІЯ»

Лікар невролог повинен знати:

- організаційну структуру неврологічної служби району, міста, функціональні напрямки її діяльності;
- основні державні та відомчі документи, якими керується неврологічна служба у своїй діяльності;
- проведення аналізу основних показників діяльності неврологічного відділення та неврологічного кабінету поліклініки;
- питання диспансеризації та лікарсько-трудової експертизи;
- особливості роботи лікаря-невропатолога в екстремальних умовах (епідемія, землетрус, потоп);
- анатомію та фізіологію нервової системи, гістологічні зміни нервової системи при патологічних станах;
- основи топічної діагностики;
- основи клінічних і параклінічних методів дослідження неврологічних хворих;
- несумісність лікарських препаратів, що застосовуються при неврологічних захворюваннях, побічні дії ліків;
- хірургічні методи лікування неврологічних хворих;
- механізм дії та основні принципи використання фізичних методів лікування в неврології;
- показання до застосування психотерапевтичних методів лікування неврологічних хворих;
- питання організації та проведення профілактики неврологічних захворювань;
- питання інтенсивної терапії та реанімації неврологічних хворих;
- етіологію, патогенез, клінічні прояви діагностики та лікування захворювань периферичної нервової системи, судинних захворювань нервової системи, інфекційні та інфекційно-алергічних уражень нервової системи, захворювань вегетативної нервової системи, закритих травм головного, спинного мозку та периферичних нервів, спадкових захворювань нервової системи, пухлини нервової системи, епілепсії, епілептичні синдроми та не епілептичних пароксизмальних станів, основних професійних захворювань нервової системи;
- клінічні прояви та лікування уражень нервової системи при соматичних захворюваннях, при дії токсичних і фізичних факторів, алкоголізмі, наркоманії, токсикоманії;
- особливості перебігу неврологічних захворювань у дитячому та похилому віці.

Лікар невролог повинен вміти:

- зібрати загальний анамнез, оцінити його, виділити із анамнезу особливості перебігу неврологічного захворювання;
- провести загальний огляд та оцінити соматичний статус хворого;
- провести неврологічне обстеження хворого (огляд тіла з метою виявлення дегенеративних ознак, трофічних розладів, провести дослідження функції черепних нервів, рефлекторно-рухової сфери, координації рухів, чутливості, наявності менінгеальних симптомів, патології вегетативної нервової системи, оцінити стан вищих кіркових функцій та психіки);

- оцінити дані неврологічного статусу, виділити провідні синдроми ураження нервової системи, визначити локалізацію патологічного процесу (провести топічну діагностику);
- обґрунтувати план параклінічного обстеження хворого;
- оцінити результати додаткових методів обстеження хворого (загальний, біохімічний, бактеріологічний, імунологічний аналізи крові, коагулограму, аналіз сечі, дані дослідження ліквору, дані офтальмологічного, отоневрологічного досліджень, електроенцефалографії, ехоенцефалоскопії, міографії, реоенцефалографії, радіологічних та рентгенологічних методів обстеження);
- провести диференційну діагностику;
- обґрунтувати клінічний діагноз;
- призначити етіологічне, патогенетичне та симптоматичне лікування, дати рекомендації;
- здійснити обґрунтований запис у амбулаторній картці хворого, поставити діагноз, призначити амбулаторне лікування.

Лікар невролог повинен володіти наступними практичними навичками:

- оформлення історії хвороби на основі проведення загального та неврологічного обстеження хворого, оцінки цих даних, обґрунтування діагнозу та плану лікувальних заходів;
- огляд очного дна, периметрія;
- аудіометрія;
- ехоенцефалоскопію;
- діагностична люмбальна пункція з ліквородинамічними пробами;
- лікувальні блокади нервових утворень (корінців, вузлів, нервових стовбурів);
- штучне дихання, масаж серця, дренаж трахеобронхіального дерева;
- методи психотерапевтичного впливу на хворого.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальна неврологія (обрані лекції) Під ред. професора О.В.Ткаченко. (Ткаченко О.В., Новікова О.В., Оржешковский В.В., Коваль А.З., Корженевский Л.В., Цьоха І.О., Башкірова Л.М.) – К.: Атіка, 2012. –96 с.
2. Ткаченко О.В., Кононець О.М. Больовий попереково-крижовий синдром при цукровому діабеті: діагностичні та лікувальні аспекти.- Київ. – 2015 – 95с.
3. Ткаченко О.В., Цьоха І.О. Ішемічний інсульт: прогностичні аспекти клінічних, лабораторних та нейровізуальних характеристик. Издательский дом Заславский. - 2012. – 116 с.
4. Школьник В.М., Бараненко О.М, Кальбус О.І., Погорелов О.В., Тимофєєв М.М., Юдіна Т.В. Нейроофтальмологія (навчальний посібник) – Дніпропетровськ. – 2015. – 145 с.
5. Неврологія: підручник. І.А. Григорова, Л.І. Соколова, Р.Д. Герасимчук та ін. — 3-є видання. ВСВ Медицина.
6. Кальонова І.В., Богдановська Н.В. Реабілітаційна діагностика в неврології - Університетська книга, 2021.- 178
7. Gryb V.A. Clinical Neurology. Бібл. практикуючого лікаря, 2017 – 288р.
8. В. Мельников, Л. Соколова, Тетяна Довбонос, Т.І. Ілляш, Т. Черенько Методи обстеження неврологічного хворого, Медицина.- 2020.

9. Нейростоматологія. За ред. Гриб В.А., Медкнига, 2021.
10. Comprehensive Review in Clinical Neurology: A Multiple Choice Book for the Wards and Boards. Second Edition. E.Cheng-Ching, E.P. Baron, L.Chahine, A.Rae-Grant. LWW; 2016.- 824 p.
11. A.Berkowitz Clinical Neurology and Neuroanatomy: A Localization-Based Approach, Second Edition. McGraw Hill, 2022.- 384 p.